

***Практикум
із методики
організації виховної
роботи в закладах
вищої освіти***

**НАВЧАЛЬНИЙ
ПОСІБНИК**

18

A.6

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради

Г. Пономарьова, І. Репко, В. Одарченко

**ПРАКТИКУМ ІЗ МЕТОДИКИ
ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

166998

Навчальний посібник

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ" ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
БІБЛІОТЕКА
корпус №1

Харків
2018

УДК 378.091.2-027.22:005.22(072)

П-56

Укладачі :

Пономарьова Г. – доктор педагогічних наук, професор, ректор Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Репко І. – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Одарченко В. – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, психології та менеджменту Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Рецензенти :

Харківська А. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради;

Смирнова І. – доктор педагогічних наук, доцент, провідний науковий співробітник лабораторії технологій професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАІПН України;

Казакова Н. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри шкільної педагогіки та психології, начальник відділу педагогічної практики Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Редактор:

Демченко Н. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

П-56 Пономарьова Г. Практикум із методики організації виховної роботи в закладах вищої освіти : навч. посібник / Г. Пономарьова, І. Репко, В. Одарченко ; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. – Харків, ТОВ «ТО Ексклюзив», 2018. – 153 с.

ISBN 978-617-7204-84-7

У навчальному посібнику вміщено основні поняття теорії та методики організації виховного процесу у закладах вищої освіти (сутність, принципи, зміст, форми, методи позааудиторної виховної роботи зі студентами) з урахуванням досягнень сучасної науки та досвіду розбудови національної системи освіти; розкрито особливості студентської молоді як соціальної групи, педагогічні засади формування та розвитку студентського колективу, органів студентського самоврядування. Особливу увагу приділено ролі та функціям куратора академічної групи в управлінні системою виховної роботи у закладах вищої освіти.

Навчальний посібник автори розглядають як збірник матеріалів для самостійної роботи студентів та контролю рівня опанування навчального матеріалу з дисциплін «Методика виховної роботи в ЗВО» та «Методика організації виховної роботи».

Рекомендовано для студентів та аспірантів закладів вищої освіти, кураторів академічних груп та усіх, хто не байдужий до проблем виховання особистості.

УДК 378.091.2-027.22:005.22(072)

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
(протокол №2 від 10.10.2018р.)*

© ХГПА

© Г. Пономарьова, І. Репко, В. Одарченко
2018

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Змістовий модуль 1	6
Сутність та основні категорії виховання в закладах вищої освіти.....	6
Закономірності та принципи виховання в вищій школі.....	18
Напрями виховання студентської молоді.....	24
Основні методи та засоби виховного впливу на особистість студента.....	32
Форми організації виховної роботи у вищій школі.....	46
Завдання для контрольної роботи	57
Змістовий модуль 2	58
Планування виховного процесу закладів вищої освіти.....	58
Куратор академічної групи – організатор виховної роботи у студентському колективі	64
Методика вивчення особистості й колективу. Методика формування студентського колективу.....	73
Студентське самоврядування	87
Завдання для контрольної роботи	91
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	97
ПІСЛЯМОВА	98
ДОДАТКИ	99

ПЕРЕДМОВА

Проблема методики організації виховного процесу у закладах вищої освіти є однією з найактуальніших у педагогічній теорії та практиці й спонукає освітян до пошуку нових шляхів якісного вдосконалення виховання студентської молоді. Заклади вищої освіти зобов'язані професійно готувати не тільки дипломованих спеціалістів, а й виховати всебічно й гармонійно розвинених громадян, підготовлених до соціальної та професійної діяльності в сучасному суспільстві.

Нині вкрай потрібна яскрава особистість майбутнього педагога, який, окрім досконалого володіння своїм предметом викладання, творчо й ефективно запроваджує досягнення наук про людину, зважаючи на закономірності її розвитку, упроваджує нові педагогічні технології, відшліфовує мистецтво спілкування, є транслятором національних культурно-історичних традицій і духовних цінностей. Сьогодні керівник, вчитель, куратор, вихователь, соціальний педагог, покликаний бути носієм накопичених культурою новітніх загальнолюдських цінностей, повинен ґрунтовно знати національні, культурні, історичні традиції народу, бути справжнім патріотом і громадянином своєї країни, адже він повинен виховати творчу, усебічно розвинену й компетентну особистість. Отже, головним завданням закладів вищої освіти (ЗВО) є формування суб'єкта професійної діяльності, який спроможний творчо вирішувати проблеми педагогічного процесу, який би усвідомлював, умів бажав сприяти формуванню особистості дитини. А для цього він у стінах вищу повинен сам стати вихованою особистістю – Людиною Культури.

Положення, які висвітлюються у пропонованому посібнику, відображають новий погляд на стан виховної теорії й практики та відповідають тим потребам, які склалися у суспільстві на сьогодні. Основні відомості теорії виховання викладено в інформаційних компонентах тем: наукові засади виховання, його сутність, принципи, зміст, форми організації, методи, засоби особливості формування наукового світогляду й активної життєвої позиції студентської молоді. Компактність інформації, що подається, досягається шляхом структурування знань, виділення головних ідей, використання відносно коротких формулювань. До інформаційних компонентів тем органічно вплетено відомості, факти, приклади, які доповнюють та пояснюють деякі важливі для розуміння положення.

Посібник націлений на допомогу в організації освітнього процесу студентів у закладах вищої освіти, а саме в організації самостійної роботи за вимогами кредитно-трансферної системи навчання.

У пропонованому навчальному посібнику репрезентовано особливості викладання основних тем курсів «Методика виховної роботи в ЗВО» та «Методика організації виховної роботи» з позицій особистісно орієнтованого та технологічного підходів. Структура посібника відповідає змісту і завданням, визначеним навчальним планом та робочою програмою з зазначених курсів для закладів вищої освіти.

Кожна тема містить три блоки:

- теоретичний блок;
- блок самостійної роботи;
- блок перевірки.

Дидактичні матеріали скомпоновані відповідно до вимог кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу. Після кожної теми передбачено самостійну роботу студента. Різноманітні завдання для закріплення теоретичного матеріалу, діагностики, контролю та самоконтролю рівня опанування знань містять тести, репродуктивні та проблемні питання, творчі вправи, педагогічні ситуації та практичні завдання, які формують у студентів уміння і навички майбутньої педагогічної діяльності.

Така технологія використання дидактичних матеріалів посібника вимагає мінімум навчального часу, сприяє організації самостійної роботи студентів, формує у них відповідальність, викликає інтерес до навчання. Разом із тим, це змістовна й ефективна методика аналізу навчальних досягнень і розвитку професійних навичок майбутніх фахівців.

Пропоновані завдання за певного технічного забезпечення можна використовувати й у комп'ютерному варіанті.

Оцінювання може проводитися як за традиційною національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), так і за багатобальною (100 і більше балів).

Посібник розрахований насамперед на викладачів, студентів, аспірантів педагогічних закладів вищої освіти. Практикум допоможе організаторам виховного процесу закладів вищої освіти ґрунтовніше ознайомитися з основами сучасної теорії й методики виховання, особливостями ролі куратора академічної групи.